

VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Akt műteremben, 1920 körül | *Nude in the Atelier, around 1920*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 76x100,5 cm
Jelezve balra fent | Signed above left: Vaszary

Kezdő ár | Starting price: 18 000 000 Ft / 54 545 EUR
Beccsérték: 26 000 000 – 32 000 000 Ft
Estimated value: 78 788 – 96 970 EUR

Vaszary J.

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

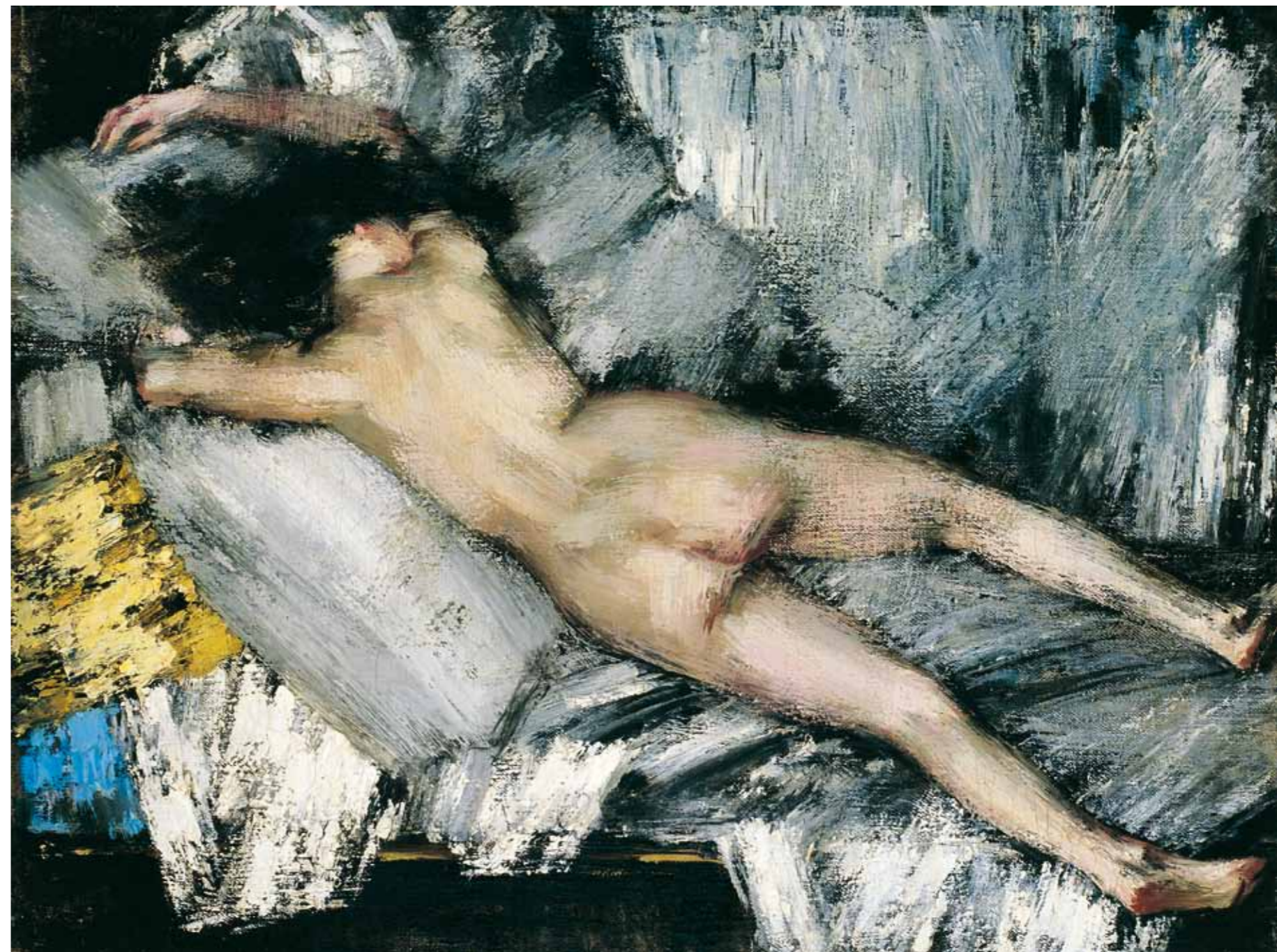
- Remekművek – Új válogatás a Kovács Gábor Gyűjteményből. Kogart Ház, Budapest, 2006. október 13. – december 1.
- Remekművek – válogatás a Kovács Gábor Gyűjteményből. Városi Képtár, Orosháza, 2007. április 21. – június 21.
- Vaszary János gyűjteményes kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. október 18. – 2008. február 10., katalógus: 115.
- A Kovács Gábor Gyűjtemény – Válogatás a magyar festészet remekeiből. REÖK Palota, Szeged, 2008. július 25. – szeptember 20.
- A magyar festészet mesterművei a Kovács Gábor-gyűjteményből. Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum, Miskolc, 2009. június 11. – július 26.
- Csontvárytól Kondorig – Modernista festészet a Kovács Gábor Gyűjteményben. Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2011. április 13. – augusztus 7.
- A magyar festészet modernista törekvései a 20. század első felében – Válogatás a Kovács Gábor Gyűjteményből. Bolgár Szépművészetek Nemzeti Múzeuma, Szófia, 2012. október 11. – december 2.
- A tavasz ébredése – A modern magyar festészet születése a századelőn. Kogart Kiállítások Tihany, Tihany, 2013. június 9. – október 27.
- A természet színpadán – Modern törekvések a századforduló magyar festészetében. Hatvany Lajos Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, Hatvan, 2014. október 3. – 2015. február 28.
- A Kovács Gábor Gyűjtemény Munkácsytól Tóth Menyhértig. Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ, Hódmezővásárhely, 2016. május 22. – július 31.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- Vaszary János (1867–1939) gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2007. október 18. – 2008. február 10., 115. kép
- Złoty Wiek. Malarstwa Węgierskiego (The Golden Age of Hungarian Painting) 1836–1936, Teksty (Texts): Andrzej Szczerski, Gábor Bellák, György Szűcs, Kovács Gábor, Art Foundation – National Museum in Krakow, Krakow, 2016. október 21. – 2017. január 22., 156.
- Dr. Rajna József és Rajna Mária gyűjteménye. Virág Judit Galéria, 2019., 70.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- Plesznivy Edit: Vaszary János, MNG – Kossuth Kiadó, Budapest, 2007., 51. kép





1. Vaszary János: Fekvő nő, 1919 körül magántulajdon



2. Otto Müller: Akt dűnék között Galerie St. Etienne, New York City

A meztelen női test művészi megragadása, Vaszary János teljes pályáivén folyamatosan jelenlévő főtémaként szerepelt. A párizsi tanulmányok naturalista ábrázolásait a századfordulón szecessziós stílusú aktok követték, majd az első világháború előtt a téma impresszionista, azt követően pedig expresszív megfogalmazásai következtek. A két háború között, az európai trendekkel is párhuzamosan, Vaszary art deco női aktábrázolások gyönyörű sorozatával tette fel a koronát, több mint négy évtizednyi munkásságára. A mester minden korszakában kiemelkedőt alkotva vált a modern magyar festészet egyik legjelentősebb alkotójává.

„Hét esztendei visszavonultság után újra megjelenik közöttünk Vaszary János. Keserves katonáskodásban eltöltött esztendőik ezek, melyek azonban éppenséggel nem voltak meddők. Nagy, végzetes benyomások, az emberi lélek izgalmas felkorbácsolása, az érzelmek túlfűtöttsége, az indulatok hullámzása járt vele. Egyszer-egyszer mutatót is kaptunk a hadikiállításokon, megrázó víziók sejtelmes felbukkanását, az emberi szenvedélyek felhőrdülését, nagy egységekre foglalt emberi dokumentumokat, melyek kicsaptak a mindennapiság medréből és színlátományokká sűrűsödtek. Éreztük, hogy a művész lelkében kavarog minden” –

írta Lázár Béla a művész 1919-es gyűjteményes kiállításának katalógusában.

A háború által alapjaiból kiforgatott világ tehát új művészi eszközök keresésére, új festői alapállásra készítette Vaszaryt is. A világháború utolsó időszakában már a német expresszionisták művészi eredményeit is felhasználó nagy biblikus kompozíciók, keresztrefeszítés ábrázolások váltották fel a túlkonkrét háborús tematikát. Ez a lázas izgatottságot sugalló expresszionista látásmód tükröződik a most aukcióra kerülő aktképen is, mely Vaszary 1920 körüli festészetének egyik legreprezentatívabb darabja. Míg korábbi szecessziós és impresszionista képein a sikerű dekorativitás irányába mozdult, addig 1920 körüli, drámai erejű aktábrázolásain és csoportképein a természetesség brutális érzékeltetése kezdte foglalkoztatni. A fekete alapon egymást metsző széles festéksávok már-már absztrakt hátteret képeznek, melyből a ruhátlan női test erőteljes plasztikával, nyers és póre valójában bontakozik ki. Maga a test is egymással harcoló, egymáson áthatoló, fényittas festéksávokból tevődik össze, válik a néző szeme előtt élő, eleven emberi alakká. A háttér mozgalmassága éles ellentétben áll a test mozdulatlanságával, mely az egész ábrázolást dinamiz-

mussal és energiával telíti. A szürkés-kékre hangolt kolorit a kicsit korábbi biblikus képek sajátja, mely az 1920 körüli aktokat is egyfajta túlvilági, rejtélyes és a mindennapi valóságtól elemelkedő ábrázolásokká avatja.

Vaszary 1924-es gyűjteményes tárlata alkalmával, a fentebb már idézett Lázár Béla a következőket írta a mester megújult színkezeléséről: „A szín Vaszary-nál elementáris erejében tör elő, drámai mozgalmassággal, formateremtő erővel rendelkezik, belőle táplálkozik művészete, színlátványok teremtik az egyre megújuló, ritka, szokatlan, különös erejű harmóniákat, akkor is, ha azok a legélesebb ellentétek, harsogó és önmagukban disszonáns színelemek összetételeiből alakulnak is ki.” A most aukcióra kerülő remekmű három legközelebbi párhuzama közül az egyik csak fekete-fehér reprodukcióból ismert, lappangó Salome-kompozíció; a másik egy néhány évvel ezelőtt felbukkant, szintén 1920 körüli *Alvó akt*; a harmadik pedig egy 1919-re datált múzeumi *Fekvő női akt*. Az *Akt műteremben* és az utóbbi múzeumi kép együtt szerepelt Vaszary 2007-2008 fordulóján a Magyar Nemzeti Galériában rendezett nagy gyűjteményes kiállításán.

RUM ATTILA

3. Ernst Ludwig Kirchner: Fekvő akt tükör előtt Brücke Museum, Berlin



4. Max Pechstein: Alvó akt macskával magántulajdon



5. Vaszary János: Akt csillárral, 1926-28 magántulajdon

